

**Sprovedbena Uredba Komisije (EU) 2019/897
od 12 marta 2019. godine
kojom se mijenja i dopunjava Uredba (EU) br. 748/2012 u vezi sa uključivanjem potvrde
usaglašenosti na bazi rizika u Aneks I i implementacijom zahtjeva za zaštitu životne sredine**

Član 1

(1) U članu 1 stavu 2 dodaje se sljedeća tačka (k):

„(k), Podaci o operativnoj prikladnosti (OSD)’ znači podaci koji su dio uvjerenja o tipu vazduhoplova, ograničenog uvjerenja o tipu vazduhoplova ili dodatnog uvjerenja o tipu vazduhoplova i sadrže sve sljedeće elemente:

- (i) minimalni program obuke pilota za ovlašćenje za tip, uključujući određivanje ovlašćenja za tip;
- (ii) definiciju obima izvornih podataka ovjere vazduhoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora ili privremene podatke u svrhu privremene kvalifikacije simulatora;
- (iii) minimalni program obuke za ovlašćenje za tip osoblja za sertifikaciju održavanja, uključujući određivanje ovlašćenja za tip;
- (iv) određivanje tipa ili varijante za kabinsko osoblje i podatke koji se odnose na tip za kabinsko osoblje;
- (v) glavnu listu minimalne ispravnosti opreme;”.

(2) U članu 9 dodaje se stav 4:

„4. Odstupajući od stava 1 ovog člana, organizacije za proizvodnju mogu od svojih nadležnih organa da zatraže izuzeće od zahtjeva za zaštitu okoline iz prvog podstava člana 9 (2) Uredbe (EU) 2018/1139 (*1).

(3) Aneks I Uredbe (EU) br. 748/2012 mijenja se u skladu sa Aneksom ove Uredbe.

Član 2

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Evropske unije.

Primjenjuje se od 23 marta 2020. godine, uz izuzetak člana 1(2) i tačke 11, tačaka od 13 do 14, tačaka od 23 do 26, tačke 28, tačke 30, tačke 21.B.85 u tački 40 i tački 43 Aneksa koji se primjenjuju od 23 juna 2019. godine.

Ova Uredba obavezujuća je u cjelini i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu 12. marta 2019. godine.

Za Komisiju
Predsjednik
Jean-Claude JUNKER

(*1) Uredba (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazdušnog saobraćaja i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i uputstava 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ)

br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta i Uredbe Savjeta (EEZ) br. 3922/91 (SL L 212, 22.8.2018., str. 1).";"

ANEKS

Aneks I (Dio - 21) Uredbe Komisije (EU) br. 748/2012 mijenja se kako slijedi:

(1) tabela sadržaja zamjenjuje se sljedećim:

„Sadržaj

21.1 Opšte

SEKCIJA A — TEHNIČKI ZAHTJEVI

ODJELJAK A — OPŠTE ODREDBE

21.A.1 Oblast primjene

21.A.2 Djelovanje trećih lica, koja nisu imaoci uvjerenja ni podnosioci zahtjeva za izdavanje uvjerenja

21.A.3A Otkazi, kvarovi i defekti

21.A.3B Nalozi za plovidbenosti

21.A.4 Usklađenost projekta i proizvodnje

ODJELJAK B – UVJERENJA O TIPU I OGRANIČENA UVJERENJA O TIPU

21.A.11 Oblast primjene

21.A.13 Podobnost

21.A.14 Dokazivanje osposobljenosti

21.A.15 Zahtjev

21.A.19 Promjene zbog kojih je potrebno novo uvjerenje o tipu

21.A.20 Dokazivanje usklađenosti sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine

21.A.21 Zahtjevi za izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu

21.A.31 Projekat tipa

21.A.33 Provjere i ispitivanja

21.A.35 Probni letovi

21.A.41 Uvjerenje o tipu

21.A.44 Obaveze imaoca uvjerenja

21.A.47 Prenosivost

21.A.51 Važenje uvjerenja

21.A.55 Vođenje evidencije

21.A.57 Priručnici

21.A.61 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

21.A.62 Dostupnost podataka o operativnoj prikladnosti

(ODJELJAK C — NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK D — PROMJENEUVJERENJA O TIPU I OGRANIČENOG UVJERENJA O TIPU

21.A.90A Oblast primjene

21 A.90B Standardne promjene

21.A.91 Klasifikacija promjena uvjerenja o tipu

21.A.92 Uslovi za podnošenje zahtjeva

21.A.93 Zahtjev

21.A.95 Zahtjevi za odobravanje manje promjene

21.A.97 Zahtjevi za odobravanje veće promjene

21.A.101 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu, osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu životne sredine za veću promjenu uvjerenja o tipu

21.A.105 Vođenje evidencije

21.A.107 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

21.A.108 Dostupnost podataka o operativnoj prikladnosti

21.A.109Obaveze i EPA oznake

ODJELJAK E — DODATNA UVJERENJA O TIPU

21.A.111 Oblast primjene

21.A.112A Podobnost

21.A.112B Dokazivanje osposobljenosti

21.A.113 Zahtjev za izdavanje dodatnoguvjerenja o tipu

21.A.115 Zahtjevi za odobravanje većih promjena u formi dodatnog uvjerenja o tipu

21.A.116 Prenosivost

21.A.117 Promjene onog dijela proizvoda za koji važi dodatno uvjerenje o tipu

21.A.118A Obaveze i EPA oznake

21.A.118B Važenje uvjerenja

21.A.119 Priručnici

21.A.120A Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

21.A.120B Dostupnost podataka o operativnoj prikladnosti

ODJELJAK F — PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA

21.A.121 Oblast primjene

21.A.122 Podobnost

21.A.124 Zahtjev

21.A.125A Izdavanje pisma o saglasnosti(Letter of Agreement)

21.A.125B Nalazi(Findings)

21.A.125C Važenje pisma o saglasnosti

21.A.126 Sistemkontrola proizvodnje

21.A.127 Ispitivanja: vazduhoplov

21.A.128 Ispitivanja: motori i elise

21.A.129 Obaveze proizvođača

21.A.130 Izjava o usklađenosti (Statement of Conformity)

ODJELJAK G — ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

21.A.131 Oblast primjene

21.A.133 Podobnost

21.A.134 Zahtjev

21.A.135 Izdavanje odobrenja

21.A.139 Sistem kvaliteta

21.A.143 Priručnik organizacije za proizvodnju

21.A.145 Zahtjevi za odobravanje

21.A.147 Promjene u odobrenoj organizaciji za proizvodnju

21.A.148 Promjena mjesta

21.A.149 Prenosivostodobrenja

21.A.151 Uslovi odobrenja

21.A.153 Promjeneuslova odobrenja

21.A.157 Provjere

21.A.158 Nalazi (Findings)

21.A.159 Važenje odobrenja

21.A.163 Prava

21.A.165 Obaveze imaoaca odobrenja

ODJELJAK H — UVJERENJA O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENA UVJERENJA O PLOVIDBENOSTI

21.A.171 Oblast primjene

21.A.172 Podobnost

21.A.173 Vrste uvjerenja o plovidbenosti

21.A.174 Zahtjev

21.A.175 Jezik

21.A.177 Promjene

21.A.179 Prenosivost i ponovno izdavanje u državi članici

21.A.180 Inspekcijski pregled

21.A.181 Važenje uvjerenja

21.A.182 Identifikacija vazduhoplova

ODJELJAK I — UVJERENJA O BUCI

21.A.201 Oblast primjene

21.A.203 Podobnost

21.A.204 Zahtjev

21.A.207 Promjene (izmjene i dopune)

21.A.209 Prenosivost i ponovno izdavanje u državi članici

21.A.210 Inspekcijski pregledi

21.A.211 Važenje uvjerenja

ODJELJAK J — ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA PROJEKTOVANJE

21.A.231 Oblast primjene

21.A.233 Podobnost

21.A.234 Zahtjev

21.A.235 Izdavanje odobrenja

21.A.239 Sistemobezbjedenja projekta

21.A.243 Podaci

21.A.245 Zahtjevi za odobravanje

21.A.247 Promjenesistemaobezbjedenja projekta

21.A.249 Prenosivost

21.A.251 Uslovi odobrenja

21.A.253 Promjeneuslova odobrenja

21.A.257 Provjere

21.A.258 Nalazi(*Findings*)

21.A.259 Važenje odobrenja

21.A.263 Prava

21.A.265 Obaveze imaoca

ODJELJAK K — DJELOVI I UREĐAJI

21.A.301 Oblast primjene

21.A.303 Usklađenostsa važećim zahtjevima

21.A.305 Odobravanje djelova i uređaja

21.A.307Spremnost djelova i uređaja za ugradnju

(ODJELJAK L — NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK M — POPRAVKE

21.A.431A Oblast primjene

21 A.431B Standardne popravke

21.A.432A Podobnost

21.A.432B Dokazivanje osposobljenosti

21.A.432C Zahtjev za odobravanje projekta popravke

21.A.433 Zahtjevi za odobravaenje projekta popravke

21.A.435 Klasifikacija i odobravanje projekata popravke

21.A.439 Proizvodnja djelova za popravku

21.A.441 Ugradnja popravki

21.A.443 Ograničenja

21.A.445 Nepopravljena oštećenja

21.A.447 Vođenje evidencije

21.A.449 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost

21.A.451 Obaveze i oznake EPA

(ODJELJAK N — NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK O — ETSO OVLAŠĆENJA

21.A.601 Oblast primjene

21.A.602A Podobnost

21.A.602B Dokazivanje osposobljenosti

21.A.603 Zahtjev

21.A.604 ETSO ovlašćenje za pomoćni uređaj za napajanje (APU)

21.A.605 Zahtjevi u pogledu podataka

21.A.606 Zahtjevi za izdavanje ETSO ovlašćenja

21.A.607 Prava imaoca ETSO ovlašćenja

21.A.608 Izjava o projektu i performansama (DDP)

21.A.609 Obaveze imalaca ETSO ovlašćenja

21.A.610 Odobranje odstupanja

21.A.611 Promjene projekta

21.A.613 Vođenje evidencije

21.A.615 Inspekcijski pregled koji obavlja Agencija

21.A.619 Važenje ETSO ovlašćenja

21.A.621 Prenosivost

ODJELJAK P — DOZVOLA ZA LET

21.A.701 Oblast primjene

21.A.703 Podobnost

21.A.705 Nadležni organ

21.A.707 Zahtjevi za izdavanje dozvole za let

21.A.708 Uslovi leta

21.A.709 Zahtjev za odobranje uslova za let

21.A.710 Odobranje uslova leta

21.A.711 Izdavanje dozvole za let

21.A.713 Promjene

21.A.715 Jezik

21.A.719 Prenosivost dozvole

21.A.721 Inspekcijski pregledi

21.A.723 Važenje

21.A.725 Produženje važenja dozvole za let

21.A.727 Obaveze imaoca dozvole za let

21.A.729 Vođenje evidencije

ODJELJAK Q — IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DJELOVA I UREĐAJA

- 21.A.801 Identifikacija proizvoda
- 21.A.803 Postupanje sa identifikacionim podacima
- 21.A.804 Identifikacija djelova i uređaja
- 21.A.805 Identifikacija kritičnih djelova
- 21.A.807 Identifikacija ETSO artikala

SEKCIJA B — POSTUPAK ZA NADLEŽNE ORGANE

ODJELJAK A — OPŠTE ODREDBE

- 21.B.5 Oblast primjene
- 21.B.20 Obaveze nadležnog organa
- 21.B.25 Zahtjevi u pogledu organizacije nadležnog organa
- 21.B.30 Dokumentovani postupci
- 21.B.35 Promjene u organizaciji i postupcima
- 21.B.40 Rješavanje sporova
- 21.B.45 Izvještavanje/koordinacija
- 21.B.55 Vođenje evidencije
- 21.B.60 Nalozi za plovidbenost

ODJELJAK B — UVJERENJA O TIPU I OGRANIČENA UVJERENJA O TIPU

- 21.B.70 Sertifikacione specifikacije
- 21.B.75 Posebni uslovi
- 21.B.80 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu
- 21.B.82 Osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu vazduhoplova
- 21.B.85 Određivanje primjenljivih zahtjeva za zaštitu životne sredine i sertifikacionih specifikacija za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu
- 21.B.100 Nivo uključenosti
- 21.B.103 Izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu

(ODJELJAK C — NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK D — IZMJENE UVJERENJA O TIPU I OGRANIČENOG UVJERENJA O TIPU

- 21.B.105 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu, zahtjevi za zaštitu životne sredine i osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti za veću izmjenu uvjerenja o tipu
- 21.B.107 Izdavanje odobrenja izmjene uvjerenja o tipu

ODJELJAK E — DODATNO UVJERENJE O TIPU

21.B.109 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu, zahtjevi za zaštitu životne sredine i osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti za dodatno uvjerenje o tipu

21.B.111 Izdavanje dodatnog uvjerenja o tipu

ODJELJAK F — PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA

21.B.120 Ispitivanje

21.B.125 Nalazi

21.B.130 Izdavanje pisma o saglasnosti

21.B.135 Održavanje pisma o saglasnosti

21.B.140 Promjena pisma o saglasnosti

21.B.145 Ograničavanje, privremeno i trajno ukidanje pisma o saglasnosti

21.B.150 Vođenje evidencije

ODJELJAK G — ODOBRAVANJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

21.B.220 Ispitivanje

21.B.225 Nalazi

21.B.230 Izdavanje odobrenja

21.B.235 Stalni nadzor

21.B.240 Promjena odobrenja

21.B.245 Privremeno ili trajno ukidanje odobrenja

21.B.260 Vođenje evidencije

ODJELJAK H — UVJERENJA O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENA UVJERENJA O PLOVIDBENOSTI

21.B.320 Ispitivanje

21.B.325 Izdavanje uvjerenja o plovidbenosti

21.B.326 Uvjerenje o plovidbenosti

21.B.327 Ograničenouvjerenje o plovidbenosti

21.B.330 Trajno i privremeno ukidanje uvjerenja o plovidbenosti i ograničenoguvjerenja o plovidbenosti

21.B.345 Vođenje evidencije

ODJELJAK I — UVJERENJA O BUCI

21.B.420 Ispitivanje

21.B.425 Izdavanje uvjerenja o buci

21.B.430Trajno ili privremeno ukidanje uvjerenja o buci

21.B.445 Vođenje evidencije

ODJELJAK J — ODOBRENJE ORGANIZACIJE ZA PROJEKTOVANJE

ODJELJAK K — DJELOVI I UREĐAJI

(ODJELJAK L — NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK M — POPRAVKE

21.B.450 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjevi za zaštitu životne sredine za odobravanje projekta popravke

21.B.453 Izdavanje odobrenja projekta popravke

(ODJELJAK N — NE PRIMJENJUJE SE)

ODJELJAK O — ETSO OVLAŠĆENJA

21.B.480 Izdavanje ETSO ovlašćenja

ODJELJAK P — DOZVOLA ZA LET

21.B.520 Ispitivanje

21.B.525 Izdavanje dozvole za let

21.B.530 Privremeno i trajno ukidanjedozvole za let

21.B.545 Vođenje evidencije

ODJELJAK Q — IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DJELOVA I UREĐAJA

Dodaci

Dodatak I — EASA Obrazac 1 — Uvjerenje o stavljanju u upotrebu

Dodatak II — EASA Obrazac 15a — Potvrda o provjeri plovidbenosti

Dodatak III — EASA Obrazac 20a — Dozvola za let

Dodatak IV — EASA Obrazac 20b — Dozvola za let (koju izdaju organizacije)

Dodatak V — EASA Obrazac 24 — Ograničenouvjerenje o plovidbenosti

Dodatak VI — EASA Obrazac 25 — Uvjerenje o plovidbenosti

Dodatak VII — EASA Obrazac 45 — Uvjerenje o buci

Dodatak VIII — EASA Obrazac 52 — Izjava o usklađenosti vazduhoplova

Dodatak IX — EASA Obrazac 53 — Uvjerenje o spremnosti za upotrebu vazduhoplova

Dodatak X — EASA Obrazac 55 — Uvjerenje o osposobljenosti organizacije za proizvodnju

Dodatak XI — EASA Obrazac 65 — Pismo o saglasnosti za proizvodnju bez odobrenja organizacije za proizvodnju

Dodatak XII — Kategorije provjera u letu i povezane kvalifikacije posade za provjeru u letu”;

(2) tačka 21.A.14 mijenja se kako slijedi:

(a) tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Podnosilac zahtjeva za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu dokazuje svoju osposobljenost posjedovanjem odobrenja organizacije za projektovanje koje je izdala Agencija u skladu sa odjeljkom J.”;

(b) tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Odstupajući od tačke (a), podnosilac zahtjeva može da dokaže svoju sposobnost tako da od Agencije dobije odobrenje svojeg programa sertifikacije utvrđenog u skladu sa tačkom 21.A.15 (b) ako se sertifikuje jedan od sljedećih proizvoda:

1. ELA1 vazduhoplov; ili
2. motor ili elisa ugrađen u ELA1 vazduhoplov.”;

(3) tačka 21.A.15 mijenja se kako slijedi:

(a) tačke (b), (c) i (d) zamjenjuju se sljedećim:

„(b) Zahtjev za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu sadrži, barem, preliminarne opisne podatke o proizvodu, namjenu proizvoda i vrstu operacija za koje je zatražena sertifikacija. Osim toga, sadrži, ili se time dopunjava nakon podnošenja, program sertifikacije za dokazivanje usklađenosti u skladu sa tačkom 21.A.20 koji se sastoji od:

1. detaljnog opisa projekta tipa sa svim konfiguracijama koje treba da se sertifikuju;
2. predloženih operativnih karakteristika i ograničenja;
3. predviđene namjene proizvoda i vrste operacija za koje se traži sertifikacija;
4. predloga za početnu osnovu sertifikacije tipa, osnovu za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjeve za zaštitu okoline, pripremljenog u skladu sa zahtjevima i opcijama navedenim u tačkama 21.B.80, 21.B.82 i 21.B.85;
5. predloga za raščlanjivanje programa sertifikacije u smislene grupe aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti, uključujući predlog načina ostvarivanja usklađenosti i vezane dokumente o usklađenosti;
6. predloga za procjenu smislenih grupa aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti koja se odnosi na vjerovatnoću neidentifikovane neusklađenosti sa osnovom sertifikacije tipa, osnovu za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti ili zahtjeva za zaštitu okoline i na mogući uticaj te neusklađenosti na sigurnost proizvoda ili zaštitu okoline. Predložena procjena u obzir uzima elemente u tačkama 1 do 4 tačke 21.B.100 (a). Na osnovu te procjene u zahtjev se uvrštava predlog uključenosti Agencije u provjeru aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti; i
7. projektnih rokova projekta, uključujući ključne etape.

- (c) Podnosilac zahtjeva ažurira program sertifikacije nakon početnog podnošenja Agenciji u slučaju izmjena projekta koji se sertifikuje koje utiču na bilo koju podtačku 1 do 7 tačke (b).
 - (d) Zahtjev za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu za vazduhoplov uključuje, ili mu se dodaje poslije inicijalnog zahtjeva, dodatak zahtjeva za odobrenje podataka o operativnoj prikladnosti.“;
- (b) dodaju se nove tačke (e) i (f) koje glase:
- „(e) Zahtjev za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu za velike avione ili velike rotorkrafte važi pet godina i zahtjev za bilo koje drugo uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu važi tri godine, osim ako podnosilac zahtjeva ne dokaže u vrijeme podnošenja zahtjeva da njegovom proizvodu treba duži vremenski period da dokaže i izjavi usklađenosti da Agencija da saglasnost na taj duži vremenski period.
 - (f) U slučaju kada uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu nije izdato, ili je očigledno da neće biti izdato, u okviru vremenskog ograničenja datog u tački (e), podnosilac zahtjeva može da:
 1. podnese novi zahtjev i da se uskladi sa osnovom za izdavanje uvjerenje o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine, kako je uspostavila i obavijestila Agencija u skladu sa tačkama 21.B.80, 21.B.82 i 21.B.85 na datum podnošenja novog zahtjeva; ili
 2. zatraži produženje vremenskog perioda navedenog u tački (e) i da predloži novi datum za izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu. U tom slučaju, podnosilac zahtjeva je dužan da se uskladi sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine, kako je ih je Agencija uspostavila i obavijestila u skladu sa tačkama 21.B.80, 21.B.82 i 21.B.85 za datum koji bira podnosilac zahtjeva. Ipak, taj datum ne smije da prethodi novom datumu koji je predložio podnosilac zahtjeva za izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu za više od pet godina u slučaju zahtjeva za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu za velike avione ili velike rotorkrafte, kao i za više od tri godine u slučaju zahtjeva za bilo koje drugo uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu.“;
- (4) tačka 21.A.16A se briše;
 - (5) tačka 21.A.16B se briše;
 - (6) tačka 21.A.17A se briše;
 - (7) tačka 21.A.17B se briše;
 - (8) tačka 21.A.18 se briše;
 - (9) tačke 21.A.20 i 21.A.21 mijenjaju se i glase:
 - „21.A.20 **Dokazivanje usklađenostisa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine**

- (a) Poslije prijema programa sertifikacije od strane Agencije, podnosilac zahtjeva mora da dokaže usklađenostsa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine, kako ih je Agencija uspostavila i obavijestila podnosioca zahtjeva u skladu sa tačkama 21.B.80, 21.B.82, 21.B.85, i da informiše Agenciju o načinima pomoću kojih je ta usklađenostdokazana.
- (b) Podnosilac zahtjeva prijavljuje Agenciji svaku poteškoću ili događaj sa kojim se susreo tokom procesa dokazivanja usklađenosti koji mogu da imaju značajan uticaj na procjenu rizika u skladu sa tačkom 21.A.15(b)(6) ili na program sertifikacije, ili koji mogu na neki drugi način da iziskuju promjenu nivoa uključenosti Agencije o čemu je podnosilac zahtjeva prethodno obaviješten u skladu sa tačkom 21.B.100(c).
- (c) Podnosilac zahtjeva mora da ima zapise o obrazloženju usklađenosti u okviru dokumenata o usklađenosti u skladu sa programom sertifikacije.
- (d) Nakon završetka svih dokazivanja usklađenosti u skladu sa programom sertifikacije, uključujući sve inspekcije i testove u skladu sa tačkom 21.A.33, i nakon svih provjera u letu u skladu sa tačkom 21.A.35, podnosilac zahtjeva izjavljuje da:
 - 1. je dokazao usklađenost sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine, kako ih je Agencija uspostavila i obavijestila, nakon programa sertifikacije koji je primila Agencija; i
 - 2. nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika koji mogu da učine proizvod nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.
- (e) Podnosilac zahtjeva Agenciji dostavlja izjavu o usklađenosti datu u tački (d). Kada podnosilac zahtjeva ima odgovarajuće odobrenje organizacije za projektovanje, izjava o usklađenosti mora da se sačini u skladu sa Odjeljkom J i da se dostavi Agenciji.

21.A.21 Zahtjevi za izdavanje uvjerenja o tipu i ograničenog uvjerenja o tipu

- (a) U cilju dobijanja uvjerenja o tipu za proizvod ili, u slučaju kada vazduhoplov ne ispunjava osnovne zahtjeve Aneksa II Uredbe (EU) 2018/1139 ograničeno uvjerenje o tipu vazduhoplova, podnosilac zahtjeva mora da:
 - 1. dokažesvoju sposobnost u skladu sa tačkom 21.A.14;
 - 2. je usklađen sa tačkom 21.A.20;
 - 3. dokažeda motor i elisa, ukoliko su ugrađeni u vazduhoplov:
 - (A) imaju uvjerenje o tipu izdato ili utvrđeno u skladu sa ovom Uredbom; ili
 - (B) je dokazana njihova usklađenost sa utvrđenom osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu vazduhoplovai zahtjevima za zaštitu životne sredine kako je Agencija utvrdila i obavijestila ukoliko je potrebno kako bi se obezbijedio siguran let vazduhoplova.
- (b) Odstupajući od tačke (a)(2), na zahtjev podnosioca zahtjeva koji je sadržan u izjavi iz tačke 21.A.20(d), podnosilac zahtjeva ima pravo da mu se izda uvjerenje o tipu vazduhoplova ili ograničeno uvjerenje o tipu vazduhoplova prije nego što podnosilac zahtjeva

dokaže usklađenost sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, ukoliko podnosilac zahtjeva dokažetu usklađenost prije datuma kada će se ti podaci stvarno koristiti.“;

(10) tačka 21.A.23 se briše;

(11) u tački 21.A.31(a), tačka 4 mijenja se i glasi:

„4. bilo kojih drugih podataka koji omogućavaju da se poređenjem utvrdi plovidbenost i, prema potrebi, ekološke karakteristike naknadnih proizvoda istog tipa.“;

(12) tačka 21.A.33 mijenja se i glasi:

‘21.A.33 Provjerei ispitivanja

(a) (Rezervisano)

(b) Prije svakog ispitivanja obavljenog tokom dokazivanja usklađenosti koja se zahtijeva u skladu sa tačkom 21.A.20, podnosilac zahtjeva mora da potvrdi:

1. za probni uzorak:

(i) da su materijali i postupci na odgovarajući način usklađeni sa specifikacijama za predloženi projekat tipa;

(ii) da su djelovi proizvoda na odgovarajući način usklađeni sa tehničkim planovima u predloženom projektu tipa; i

(iii) da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način usklađeni sa onima koji su navedeni u predloženom projektu tipa; i

2. da suoprema za ispitivanje i mjerni uređaji koji se koriste za ispitivanje odgovarajući za ispitivanje i da su izbaždareni na odgovarajući način.

(c) Na osnovu potvrđivanja obavljenih u skladu sa tačkom (b), podnosilac zahtjeva izdaje izjavu o usklađenosti u kojoj su navedene sve potencijalne neusklađenosti, zajedno sa obrazloženjem da ovo neće uticati na rezultate ispitivanja i dozvoljava Agenciji da sprovede provjerukoju smatra neophodnom u cilju provjere valjanosti te izjave.

(d) Podnosilac zahtjeva dozvoljava Agenciji da:

1. pregleda bilo koje podatke i informacije koje se odnose na dokazivanje usklađenosti; i

2. prisustvuje ili sprovede bilo koje ispitivanje ili provjerukoji se obavljaju u svrhu dokazivanja usklađenosti.

(e) Za sva ispitivanja i provjerekojima prisustvuje ili koje sprovodi Agencija u skladu sa tačkom (d)(2):

1. podnosilac zahtjeva dostavlja Agenciji izjavu o usklađenosti iz tačke (c); i

2. ne smiju da se obavljaju bilo kakve promjene probnog uzorka ili opreme za ispitivanje i mjernih uređaja koje mogu da utiču na valjanost izjave o usklađenosti, između vremena davanja izjave o usklađenosti iz tačke (c) i vremena kada je probni uzorak prezentovan Agenciji za ispitivanje.“;

(13) tačka 21.A.41 mijenja se i glasi:

„21.A.41 Uvjerenje o tipu

Uvjerenje o tipu i ograničeno uvjerenje o tipu sadrže projekat tipa, operativna ograničenja, listu podataka o uvjerenju o tipu o plovidbenosti i emisijama, važeću osnovu za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjeve za zaštitu životne sredine sa kojima Agencija utvrđuje usklađenost i sve druge uslove ili ograničenja koji su propisani za proizvod u važećim sertifikacionim specifikacijama i zahtjevima za zaštitu životne sredine. Uvjerenje o tipu i ograničeno uvjerenje o tipu za vazduhoplov uključuju pored toga osnovu za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, podatke o operativnoj prikladnosti i listu podataka o buci. Uvjerenje o tipu za vazduhoplov i lista podataka ograničenog uvjerenja o tipu uključuje evidenciju o ispunjenosti uslova u pogledu emisije CO₂ doklista podataka koja je dio uvjerenja o tipu za motor uključuje evidenciju o ispunjenosti uslova u pogledu emisije gasova.“;

(14) tačka 21.A.91 mijenja se i glasi:

„21.A.91 Klasifikacija promjena uvjerenja o tipu

Promjene uvjerenja o tipu se klasifikuju kao manje i veće. „Manja promjena“ je promjena koja nema veći uticaj na masu, položaj težišta, strukturnu izdržljivost, pouzdanost, operativna svojstva, podatke o operativnoj prikladnosti, ili druga svojstva koja utiču na plovidbenost proizvoda ili njegova ekološka svojstva. Ne dovodeći u pitanje tačku 21.A.19, sve ostale promjene su „veće promjene“ u skladu sa ovim Odjeljkom. Veće i manje promjene odobravaju se u skladu sa tačkama 21.A.95 ili 21.A.97, u zavisnosti šta je odgovarajuće, i identifikuju se na odgovarajući način.“

(15) tačka 21.A.93 mijenja se i glasi:

„21.A.93 Zahtjev

- (a) Zahtjev za odobravanje promjene uvjerenja o tipu podnosi se u obliku i na način koji određuje Agencija.
- (b) Zahtjev sadrži, ili mu se nakon inicijalnog podnošenja dodaje, program sertifikacije za dokazivanje usklađenosti u skladu sa tačkom 21.A.20 koji se sastoji od:
 - 1. opisa promjene u kojem su identifikovani:
 - (i) konfiguracija(e) proizvoda u uvjerenju o tipu u odnosu na koju treba da se obavi promjena;
 - (ii) sve oblasti proizvoda u uvjerenju o tipu, uključujući odobrene priručnike, koji su promijenjeni ili na koje promjena utiče; i
 - (iii) kada promjena utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, sve neophodne promjene podataka o operativnoj prikladnosti;
 - 2. identifikovanja bilo koje ponovne istrage neophodne za dokazivanje usklađenosti promjene i oblasti na koje promjena utiče sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine; i
 - 3. za veću promjenu uvjerenja o tipu:

- (i) predloga za početnu osnovu sertifikacije tipa, osnovu za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjeve za zaštitu okoline, pripremljenog u skladu sa zahtjevima i opcijama navedenim u tački 21.A.101;
 - (ii) predloga za raščlanjivanje programa sertifikacije u smislene grupe aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti, uključujući predlog načina ostvarivanja usklađenosti i vezane dokumente o usklađenosti;
 - (iii) predloga za procjenu smislenih grupa aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti koja se odnosi na vjerovatnoću neidentifikovane neusklađenosti sa osnovom sertifikacije tipa, osnovu za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti ili zahtjeva za zaštitu okoline i na mogući uticaj te neusklađenosti na sigurnost proizvoda ili zaštitu okoline. Predložena procjena u obzir uzima barem elemente navedene u podtač.1 do 4 tačke 21.B.100 (a). Na osnovu te procjene u zahtjev se uvrštava predlog uključenosti Agencije u provjeru aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti; i
 - (iv) projektnih rokova projekta, uključujući ključne etape.
- (c) Zahtjev za promjenu uvjerenja o tipu za veliki avion ili veliki rotorkraft važi pet godina i zahtjev za promjenu bilo kojeg drugog uvjerenja o tipu važi tri godine. U slučaju kada promjena nije odobrena, ili je očigledno da neće biti odobrena, u periodu predviđenom u skladu sa ovom tačkom, podnosilac zahtjeva može da:
1. podnese novi zahtjev za promjenu uvjerenja o tipu i da se uskladi sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine, utvrđenim od strane Agencije u skladu sa tačkom 21.A.101 i o kojima je obaviješten u skladu sa tačkom 21.B.105 na datum podnošenja novog zahtjeva; ili
 2. zatraži produženje vremenskog roka navedenog u prvoj rečenici tačke (c) za prvobitni zahtjev i da predloži novi datum izdavanja odobrenja. U tom slučaju, podnosilac zahtjeva je dužan da se uskladi sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine, utvrđenim od strane Agencije u skladu sa tačkom 21.A.101 i o kojima je obaviješten u skladu sa tačkom 21.B.105, za datum koji bira podnosilac zahtjeva. Ipak, taj datum ne smije da prethodi novom datumu koji je predložio podnosilac zahtjeva za izdavanje odobrenja za više od pet godina u slučaju zahtjeva za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu za veliki avion ili veliki rotorkraft, kao i za više od tri godine u slučaju zahtjeva za bilo koje drugo uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu.“;

(16) tačke 21.A.95, 21.A.97 i 21.A.101 mijenjaju se i glase:

„21.A.95 Zahtjevi za odobravanje manje promjene

(a) Manje promjene uvjerenja o tipu klasifikuje i odobrava:

1. Agencija; ili
2. odobrena organizacija za projektovanje u okviru svojih prava iz podtač.(1) i (2) tačke 21.A.263(c), kako je navedeno u uslovima za odobrenje.

- (b) Manja promjena uvjerenja o tipu se odobrava samo:
1. ako je dokazano da su promjena i oblasti na koje promjena utiče usklađeni sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjevima za zaštitu životne sredine na koje se upućuje u uvjerenju o tipu;
 2. u slučaju promjene koja utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, kada je dokazano da su potrebne promjene podataka o operativnoj prikladnosti usklađene sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti na koje se upućuje u uvjerenju o tipu;
 3. ako je izjavljena usklađenost sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu koja se primjenjuje u skladu sa podtačkom (1) i kada su evidentirana obrazloženja usklađenosti u dokumentima o usklađenosti; i
 4. ako nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika kojemu da učine proizvod nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.
- (c) Odstupajući od podtačke (1) u tački (b), sertifikacione specifikacije koje su postale primjenljive nakon onih na koje se upućuje u uvjerenju o tipu mogu da se koriste kao odobrenje za manje promjene, ukoliko ne utiču na dokazivanje usklađenosti.
- (d) Odstupajući od tačke (a), na zahtjev podnosioca zahtjeva sadržan u izjavi iz tačke 21.A.20(d), manja promjena uvjerenja o tipu za vazduhoplov može da se odobri prije nego što se dokaže usklađenost sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, ukoliko podnosilac zahtjeva dokaže tu usklađenost prije datuma početka stvarnog korišćenja tih podataka.
- (e) Podnosilac zahtjeva dostavlja Agenciji dokazne podatke za izmjenu i izjavu da je usklađenost dokazana u skladu sa tačkom (b).
- (f) Odobravanje manje izmjene uvjerenja o tipu je ograničeno na konkretnu/e konfiguraciju/e u uvjerenju o tipu na koji se promjena odnosi.

21.A.97 Zahtjevi za odobravanje veće promjene

- (a) Veće promjene uvjerenja o tipu klasifikuje i odobrava:
1. Agencija; ili
 2. odobrena organizacija za projektovanje u okviru svojih prava iz podtač.(1) i (8) tačke 21.A.263(c), kako je navedeno u uslovima odobrenja.
- (b) Veća promjena uvjerenja o tipu odobrava se samo:
1. ako je dokazano da su promjena i oblasti na koje promjena utiče usklađeni sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjevima za zaštitu životne sredine, kako je utvrdila Agencija u skladu sa tačkom 21.A.101;
 2. u slučaju promjene koja utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, kada je dokazano da su potrebne promjene podataka o operativnoj prikladnosti u skladu sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, kako je utvrdila Agencija u skladu sa tačkom 21.A.101; i

3. ako je dokazana usklađenost sa podtač.(1) i (2) u skladu sa tačkom 21.A.20, kako je primjenljivo na promjenu.
- (c) Odstupajući od podtač.(2) i (3) tačke (b), na zahtjev podnosioca zahtjeva sadržan u izjavi iz tačke 21.A.20(d), veća promjena uvjerenja o tipu za vazduhoplov može da se odobri prije nego što se dokaže usklađenost sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, ukoliko podnosilac zahtjeva dokaže tu usklađenost prije datuma početka stvarnog korišćenja tih podataka.
- (d) Odobrenje veće izmjene uvjerenja o tipu ograničavase na konkretnu/e konfiguraciju/e u uvjerenju o tipu na koji se promjena odnosi.

21.A.101 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu, osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu životne sredine za veću promjenu uvjerenja o tipu

- (a) Veća promjena uvjerenja o tipu i oblasti na koje utiče ta promjena moraju da budu usklađene ili sa sertifikacionim specifikacijama koje se primjenjuju na promijenjeni proizvod na datum podnošenja zahtjeva za promjenu ili sa sertifikacionim specifikacijama koje su počele da se primjenjuju nakon tog datuma u skladu sa tačkom (f) iz daljeg teksta. Valjanost zahtjeva se određuje u skladu sa tačkom 21.A.93(c). Uz to, promijenjeni proizvod mora da ispunjava zahtjeve za zaštitu životne sredine koje je utvrdila Agencija u skladu sa tačkom 21.B.85.
- (b) Odstupajući od tačke (a), ranija izmjena i dopuna sertifikacione specifikacije iz tačke (a) i bilo koje druge sertifikacione specifikacije koja je neposredno povezana može da se koristi u bilo kojoj od sljedećih situacija, osim ako ranija izmjena i dopuna nije postala primjenljiva prije datuma na koji su odgovarajuće sertifikacione specifikacije na koju se upućuje u uvjerenju o tipu počele da se primjenjuju:
1. za promjenu za koju Agencija smatra da nije od značaja. Prilikom određivanja da li je određena promjena značajna, Agencija razmatra promjenu u kontekstu svih prethodnih relevantnih promjena projekta i svih povezanih revizija primjenljivih sertifikacionih specifikacija na koje se upućuje u uvjerenju o tipu proizvoda. Promjene koje ispunjavaju jedan od sljedećih kriterijuma se automatski smatraju značajnim:
 - (i) opšta konfiguracija ili principi projektovanja nisu zadržani;
 - (ii) pretpostavke koje su korišćene za sertifikaciju proizvoda koji treba da se promijeni više nisu važeće;
 2. svaka oblast, sistem, dio ili uređaj na koje promjena ne utiče po mišljenju Agencije;
 3. svaka oblast, sistem, dio ili uređaj na koje promjena utiče, a za koje Agencija smatra da njihova usklađenost sa sertifikacionim specifikacijama iz tačke (a) ne bi bitno uticala na nivo sigurnosti promijenjenog proizvoda ili ne bi bila praktična.
- (c) Odstupajući od tačke(a), u slučaju promjene na vazduhoplovu, izuzev rotorkrafta, sa najvećom masom od 2722 kg (6000 lb) ili manjom, ili rotorkrafta bez turbine sa najvećom masom od 1361 kg (3000 lb) ili manjom, promjene i oblasti na koje utiče promjena moraju da budu u saglasnosti sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu na koju se upućuje u uvjerenju o tipu. Ipak, ukoliko Agencija smatra da je promjena u određenoj

oblasti značajna, Agencija može da zahtijeva da promjena i oblasti na koje promjena utiče budu usklađene sa izmjenama i dopunama sertifikacione specifikacije osnove za izdavanje uvjerenja o tipu na koju se upućuje u uvjerenju o tipu i koje važi, kao i sa svim drugim sertifikacionim specifikacijama koje su direktno povezane, izuzev ako Agencija takođe smatra da usklađivanje sa tom izmjenom i dopunom ne bi bitno uticalo na nivo sigurnosti promijenjenog proizvoda ili ne bi bilo praktično.

- (d) Ukoliko Agencija smatra da sertifikacione specifikacije koje važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu ne omogućavaju odgovarajuće standarde u vezi sa predloženom promjenom, promjena i oblasti na koje promjena utiče moraju takođe da budu usklađene sa svim posebnim uslovima, kao i izmjenama i dopunama tih posebnih uslova, propisanim od strane Agencije u skladu sa tačkom 21.B.75, da bi se omogućio nivo sigurnosti ekvivalentan nivou utvrđenom u sertifikacionim specifikacijama koje važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu.
- (e) Odstupajući od tač.(a), (b) i (c), promjena i oblasti na koje promjena utiče mogu da budu usklađene sa alternativom sertifikacionoj specifikaciji utvrđenoj od strane Agencije ako je predloži podnosilac zahtjeva, ukoliko Agencija smatra da ta alternativa obezbjeđuje nivo sigurnosti koji je:
 - 1. u slučaju uvjerenja o tipu:
 - (i) ekvivalentan nivou sertifikacionih specifikacija, utvrđenih od strane Agencije u skladu sa gore navedenim (a), (b) ili (c); ili
 - (ii) usklađen sa osnovnim zahtjevima Aneksa II Uredbe (EU) 2018/1139;
 - 2. u slučaju ograničenog uvjerenja o tipu, odgovara u odnosu na predviđenu upotrebu.
- (f) Ukoliko podnosilac zahtjeva odluči da se uskladi sa sertifikacionom specifikacijom iz izmjene i dopune koja je stupila na snagu poslije podnošenja zahtjeva za promjenu uvjerenja o tipu, promjena i oblasti na koje promjena utiče moraju takođe da se usklade i sa svim ostalim sertifikacionim specifikacijama koje su neposredno povezane.
- (g) Ako zahtjev za promjenu uvjerenja o tipu za vazduhoplov sadrži, ili je dopunjen nakon inicijalnog podnošenja zahtjeva tako da sadrži, promjene podataka o operativnoj prikladnosti, osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti utvrđuje se u skladu s tačkama od (a) do (f).“;

(17) tačka 21.A.103 se briše;

(18) tačke 21.A.111 i 21.A.112A mijenjaju se i glase:

„21.A.111 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje proceduru za odobravanje većih promjena uvjerenja o tipu, u skladu sa procedurama za dodatno uvjerenje o tipu, i utvrđuje prava i obaveze podnosioca zahtjeva za odobrenje i imalaca odobrenja. U ovom Odjeljku, termin uvjerenje o tipu predstavlja i uvjerenja o tipu i ograničena uvjerenja o tipu.

21.A.112A Podobnost

Svako fizičko ili pravno lice koje je dokazalo, ili je u procesu dokazivanja, svoje osposobljenosti u skladu sa tačkom 21.A.112B može da podnese zahtjev za dodatno uvjerenje o tipu, u skladu sa uslovima koji su propisani u ovom Odjeljku.“;

(19) tačka 21.A.112B mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(a) tačka (a) mijenja se i glasi:

„(a) Podnosilac zahtjeva za dodatno uvjerenje o tipu dokazuje svoju osposobljenost tako što ima odobrenje organizacije za projektovanje, koje je izdala Agencija u skladu sa Odjeljkom J.“;

(b) tačka (c) mijenja se i glasi:

„(c) Odstupajući od tačke (a), u slučaju proizvoda iz tačke 21.A.14(c), podnosilac zahtjeva može da dokaže svoju osposobljenost dobijanjem odobrenja svog sertifikacionog programa od strane Agencije, koji je utvrđen u skladu sa tačkom 21.A.93(b).“;

(20) tačka 21.A.113 mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(a) tačka (b) mijenja se i glasi:

„(b) Prilikom podnošenja zahtjeva za dodatno uvjerenje o tipu, podnosilac zahtjeva:

- (i) navodi u zahtjevu informacije koje se zahtijevaju u skladu sa tačkom 21.A.93(b);
- (ii) navodi da li su sertifikacioni podaci bili ili da li će biti sačinjeni u potpunosti od strane podnosioca zahtjeva na osnovu aranžmana sa vlasnikom podataka za izdavanje uvjerenju o tipu.“;

(b) dodaje se nova tačka (c) koja glasi:

„(c) Tačka 21.A.93(c) primjenjuje se na zahtjeve koji se odnose na period važenja zahtjeva kao i na zahtjeve koji se odnose na potrebu za ažuriranjem osnove za izdavanje uvjerenja o tipu, osnove za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjeva za zaštitu životne sredine, ako promjena nije odobrena ili je jasno da neće biti odobrena u utvrđenom vremenskom roku.“;

(21) tačka 21.A.114 se briše;

(22) tačka 21.A.115 mijenja se i glasi:

„21.A.115 Zahtjevi za odobravanje većih promjena u formi dodatnog uvjerenja o tipu

(a) Dodatno uvjerenje o tipu izdaje:

- 1. Agencija; ili
- 2. odobrena organizacija za projektovanje u okviru svojih prava iz podtač.(1) i (9) tačke 21.A.263(c), kako je navedeno u uslovima odobrenja.

(b) Dodatno uvjerenje o tipu se samo izdaje kada:

- 1. je podnosilac zahtjeva dokazao svoju osposobljenost u skladu sa tačkom 21.A.112B;

2. je dokazano da su promjena uvjerenja o tipu i oblasti na koje utiče promjena usklađeni sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjevima za zaštitu životne sredine, kako je utvrdila Agencija u skladu sa tačkom 21.A.101;
 3. je u slučaju dodatnog uvjerenja o tipu koje utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, dokazano da su potrebne promjene podataka o operativnoj prikladnosti u skladu sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, kako je utvrdila Agencija u skladu sa tačkom 21.A.101;
 4. je dokazana usklađenost sa podtač.(2) i (3) u skladu sa tačkom 21.A.20, kako je primjenljivo na promjenu; i
 5. je podnosilac zahtjeva naveo da je dostavio sertifikacione podatke na osnovu dogovora sa vlasnikom podataka za izdavanje uvjerenja o tipu u skladu sa tačkom 21.A.113(b):
 - (i) imalac uvjerenja o tipu naveo da nema tehničkih primjedbi na informacije dostavljene uskladu sa tačkom 21.A.93; i
 - (ii) imalac uvjerenja o tipu pristao da sarađuje sa imaoem dodatnog uvjerenja o tipu kako bi se obezbijedilo ispunjavanje svih obaveza za kontinuiranu plovidbenost promijenjenog proizvoda kroz usklađenost sa tačkama 21.A.44 i 21.A.118A.
- (c) Odstupajući od podtač. (3) i (4) tačke (b), na zahtjev podnosioca zahtjeva sadržan u izjavi iz tačke 21.A.20(d), podnosilac zahtjeva ima pravo da mu se izda dodatno uvjerenje o tipu za vazduhoplov prije nego podnosilac zahtjeva dokaže usklađenost sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, ukoliko podnosilac zahtjeva dokaže tu usklađenost prije dana početka stvarnog korišćenja tih podataka.
- (d) Dodatno uvjerenje o tipu je ograničeno na konkretnu/e konfiguraciju/e u uvjerenju o tipu na koji se veća promjena odnosi.“;
- (23) u tački 21.A.130, tačka (b) mijenja se i glasi:
- „(b) Izjava o usklađenosti mora da sadrži sve od sljedećeg:
1. za svaki proizvod, dio ili uređaj, izjavu da je proizvod, dio ili uređaj usklađen sa odobrenim projektnim podacima i da je u stanju da sigurno radi;
 2. za svaki vazduhoplov, izjavu da je sproveden postupak ispitivanja na zemlji i u letu u skladu sa tačkom 21.A.127(a);
 3. za svaki motor ili elisu promjenljivog koraka, izjavu da je proizvođač sproveo završno funkcionalno ispitivanje rada motora ili elise promjenljivog koraka u skladu sa tačkom 21.A.128;
 4. dodatno, u slučaju zahtjeva za zaštitu životne sredine:
 - (i) izjavu da je završeni motor u saglasnosti sa primjenjivim zahtjevima koji se odnose na emisije izduvnih gasova motora od dana proizvodnje motora, i;
 - (ii) izjavu da je završeni avion u saglasnosti sa primjenjivim zahtjevima koji se odnose na emisije CO₂ od dana kada je izdato prvo uvjerenje o plovidbenosti.“;

(24) u tački 21.A.145, tačke (b) i (c) mijenjaju se i glase:

„(b) da u vezi sa svim potrebnim podacima o plovidbenosti i zaštite životne sredine:

1. organizacija za proizvodnju prima te podatke od Agencije, i od imaoa ili podnosioca zahtjeva za uvjerenje o tipu, ograničeno uvjerenje o tipu ili odobrenje projekta, uključujući bilo koje izuzeće dato u odnosu na zahtjeve za limitiranje emisije CO₂, da bi provjerila usklađenost sa važećim projektnim podacima;
2. organizacija za proizvodnju je uspostavila proceduru kako bi obezbijedila da su podaci o plovidbenosti i zaštiti životne sredine pravilno sadržani u njenim podacima o proizvodnji i,
3. omogućava ažuriranost tih podataka i njihovu dostupnost svim zaposlenim kojima je potreban pristup tim podacima za obavljanje njihovih zaduženja.

(c) u vezi sa rukovodstvom i osobljem:

1. organizacija za proizvodnju imenuje rukovodioca koji je odgovoran nadležnim vlastima. On je u organizaciji odgovoran za to da se cjelokupna proizvodnja odvija u skladu sa zahtijevanim standardima i da je organizacija uvijek usklađena sa podacima i procedurama koji su navedeni u priručniku iz tačke 21.A.143;
2. organizacija za proizvodnju imenuje jedno ili više lica koja obezbjeđuju da organizacija bude usklađena sa zahtjevima iz ovog Aneksa (Dio 21) i određuje obim njihovih ovlašćenja. Ova lica neposredno su podređena odgovornom rukovodiocu iz tačke (1). Imenovana lica moraju da budu u stanju da pokažu odgovarajuće znanje, obuku i iskustvo za obavljanje svojih odgovornosti;
3. organizacija za proizvodnju mora zaposlenima na svim nivoima da izda odgovarajuća ovlašćenja u svrhe ispunjavanja njihovih obaveza i da u organizaciji postoji cjelovita i djelotvorna usklađenost sa pitanjima koja se odnose na podatke o plovidbenosti i zaštite životne sredine.“;

(25) u tački 21.A.147, tačka (a) mijenja se i glasi:

„(a) Poslije izdavanja odobrenja organizaciji za proizvodnju, nadležni organ mora da odobri sve promjene u organizaciji za proizvodnju koje su značajne za dokazivanje njene usklađenosti ili za plovidbenost i ekološke karakteristike proizvoda, dijela ili uređaja, a posebno promjene u sistemu kvaliteta. Zahtjev za odobravanje podnosi se pismeno nadležnom organu, a organizacija mora prije uvođenja promjene da dokaže nadležnom organu da će nastaviti da radi u saglasnosti sa ovim Odjeljkom.“;

(26) u tački 21.A.174, tačka (b) mijenja se i glasi:

„(b) Svaki zahtjev za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti ili ograničenog uvjerenja o plovidbenosti sadrži:

1. klasu uvjerenja o plovidbenosti za koju se podnosi zahtjev;
2. za novi vazduhoplov:

(i) izjavu o usklađenosti:

— izdatu u skladu sa tačkom 21.A.163(b); ili

- izdatu u skladu sa tačkom 21.A.130 i ovjerenu od strane nadležnog organa; ili
 - za uvezene vazduhoplov, izjavu koju je potpisao nadležni organ države izvoznika da je vazduhoplov usklađen sa projektom koji je odobrila Agencija;
- (ii) izvještaj o masi i ravnoteži sa rasporedom ukrcavanja i;
- (iii) letački priručnik, ako se zahtijeva u skladu sa važećim sertifikacionim specifikacijama za određeni vazduhoplov.
3. za korišćeni vazduhoplov:
- (i) koji potiče iz države članice, potvrdu o provjeri plovidbenosti izdatu u skladu sa Dijelom-M;
- (ii) koji potiče iz države koja nije država članica:
- izjavu nadležnog organa države u kojoj je vazduhoplov registrovan, ili je bio registrovan, o stanju plovidbenosti vazduhoplova u registru u trenutku prenošenja;
 - izvještaj o masi i ravnoteži sa rasporedom ukrcavanja;
 - letački priručnik, ako se zahtijeva u skladu sa primjenljivim pravilom o plovidbenosti (*airworthiness code*) za određeni vazduhoplov;
 - prethodnu evidenciju pomoću koje se utvrđuju standardi proizvodnje, promjena i održavanja vazduhoplova, uključujući sva ograničenja povezana sa ograničenim uvjerenjem o plovidbenosti u skladu sa tačkom 21.B.327;
 - preporuku za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti ili ograničenog uvjerenja o plovidbenosti i potvrde o provjeri plovidbenosti poslije pregleda plovidbenosti u skladu sa Dijelom-M; i
 - datum kada je izdato prvo uvjerenje o plovidbenosti i, ukoliko se primjenjuju standardi Aneksa 16 Tom III, podatke o vrijednostima emisija CO₂.“;

(27) tačka 21.A.231 mijenja se i glasi:

„21.A.231 Oblast primjene

Ovim Odjeljkom se uređuje procedura za odobravanje organizacija za projektovanje i pravila kojima se uređuju prava i obaveze podnosilaca zahtjeva za izdavanje tih odobrenja i imalaca tih odobrenja. U ovom Odjeljku, termin uvjerenje o tipu predstavlja i uvjerenja o tipu i ograničena uvjerenja o tipu.“;

(28) tačka 21.A.251 mijenja se i glasi:

„21.A.251 Uslovi odobrenja

Uslovi odobrenja određuju vrste radova na projektovanju, kategorije proizvoda, djelova i uređaja za koje je organizacija za projektovanje odobrena, kao i funkcije i zaduženja za koje organizacija ima odobrenje, a odnose se na plovidbenost, operativnu prikladnost i ekološke

karakteristike proizvoda. Ako odobrenje organizacije za projektovanje obuhvata izdavanje uvjerenja o tipu ili ETSO ovlaštenje za pomoćni uređaj za napajanje (APU), uslovi odobrenja sadrže i spisak proizvoda ili pomoćnih uređaja za napajanje. Ovi uslovi izdaju se kao dio odobrenja organizacije za projektovanje.“

(29) tačka 21.A.258 mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(a) tačka (a) mijenja se i glasi:

„(a) Ako se, tokom istraga iz tač. 21.A.257 i 21.B.100, pronađe objektivan dokaz neusklađenosti imaoca odobrenja organizacije za projektovanje sa važećim zahtjevima iz ovog Aneksa, nalaz se klasifikuje na sljedeći način:

1. nalaz „nivoa 1“ predstavlja bilo koju neusklađenost sa zahtjevima iz ovog Aneksa koja može da dovede do nekontrolisanih neusklađenosti sa važećim zahtjevima i da utiče na sigurnost vazduhoplova;
2. nalaz „nivoa 2“ predstavlja bilo koju neusklađenost sa zahtjevima ovog Aneksa koja nije klasifikovana kao nalaz „nivoa 1“.“;

(b) tačke (c) i (d) mijenjaju se i glase:

„(c) Po prijemu obavještenja o nalazima u skladu sa važećim administrativnim procedurama koje odredi Agencija:

1. u slučaju nalaza „nivoa 1“, imalac odobrenja organizacije za projektovanje dužan je da dokaže da je preduzeo korektivne mjere kojima je Agencija zadovoljna, u roku koji nije duži od 21 radnog dana od prijema pismene potvrde nalaza;
2. u slučaju nalaza „nivoa 2“, imalac odobrenja organizacije za projektovanje dužan je da dokaže da je preduzeo korektivne mjere kojima je Agencija zadovoljna u roku utvrđenom od strane Agencije koji zavisi od prirode nalaza i prvobitno ne može biti duži od tri mjeseca. Agencija može da produži taj prvobitni rok kada smatra da priroda nalaza dozvoljava to produženje i ako podnosilac zahtjeva dostavi korektivni akcioni plan koji Agencija smatra zadovoljavajućim; i
3. nalaz „nivoa 3“ ne zahtijeva hitno preduzimanje korektivnih mjera od strane imaoca odobrenja organizacije za projektovanje.

(d) U slučajevima nalaza „nivoa 1“ i „nivoa 2“, Agencija može da, u skladu sa važećim administrativnim procedurama koje ona odredi, djelimično ili potpuno, suspenduje ili ukine odobrenje organizacije za projektovanje. U tom slučaju, imalac odobrenja organizacije za projektovanje dužan je da blagovremeno potvrdi prijem obavještenja o suspenziji ili ukidanju odobrenja organizacije za projektovanje.“;

(30) tačka 21.A.263 mijenja se i glasi:

„21.A.263 **Prava**

(a) (Rezervisano)

(b) (Rezervisano)

(c) Imalac odobrenja organizacije za projektovanje, u okviru uslova odobrenja, utvrđenih od strane Agencije, i u skladu sa relevantnim procedurama sistema obezbjeđenja projekta, ima pravo da:

1. klasifikuje promjene uvjerenja o tipu ili dodatnog uvjerenja o tipu i popravke kao „veće“ i „manje“;
2. odobri manje izmjene uvjerenja o tipu ili dodatnog uvjerenja o tipu i manje projekte popravke;
3. (Rezervisano);
4. (Rezervisano);
5. odobri određene projekte većih popravki proizvoda ili pomoćnih uređaja za napajanje (APU) u skladu sa odjeljkom M;
6. odobri uslove za let za određene vazduhoplove pod kojima dozvola za letenje može biti izdata u skladu sa tačkom 21.A.710(a)(2), osim dozvola za let koje se izdaju u svrhu tačke 21.A.701 (a)(15);
7. izda dozvolu za let u skladu sa tačkom 21.A.711(b) za vazduhoplov koji je projektovao ili modifikovao, ili za koji je odobrio uslove za let u skladu sa tačkom 21.A.263(c)(6) pod kojima se može izdati dozvola za letenje i kada imalac odobrenja organizacije za projektovanje:
 - (i) kontroliše konfiguraciju vazduhoplova, i
 - (ii) potvrđuje usklađenost sa projektnim uslovima odobrenim za let;
8. odobri određene veće izmjene sertifikata tipa u skladu sa odjeljkom D; i
9. izdaje određena dodatna uvjerenja o tipu u skladu sa odjeljkom E i odobri određene veće izmjene tih uvjerenja.’;

(31) tačka 21.A.265 mijenja se i glasi:

„21.A.265 Obaveze imaoca

Imalac odobrenja organizacije za projektovanje, u okviru svojih uslova odobrenja kako je utvrdila Agencija:

- (a) održava priručnik iz tačke 21.A.243 u skladu sa sistemom osiguranja projekta;
- (b) obezbjeđuje da se ovaj priručnik ili odgovarajuće procedure uključene u priručnik pozivanjem koriste kao osnovni radni dokument u okviru organizacije;
- (c) određuje da projekat proizvoda ili njegove izmjene ili popravke budu u skladu sa važećim specifikacijama i zahtjevima i da nemaju nijedno svojstvokoje nije sigurno;
- (d) pruža Agenciji izjave i povezanu dokumentaciju kojima se potvrđuje usklađenost sa tačkom (c), osim za postupke odobravanja izvršene u skladu sa tačkom 21.A.263(c);
- (e) pruža Agenciji podatke i informacije povezane sa aktivnostima koje se zahtijevaju u okviru tačke 21.A.3B;

- (f) određuje, u skladu sa tačkom 21.A.263 (c)(6), uslove za let pod kojima može da se izdaje dozvola za let;
- (g) utvrđuje, u skladu sa tačkom 21.A.263 (c)(7), usklađenost sa tačkama (b) i (e) tačke 21.A.711 prije izdavanja dozvole za letenje za vazduhoplov;
- (h) određuje podatke i informacije izdate pod nadležnošću odobrene organizacije za projektovanje u okviru njenih uslova odobrenja kako je utvrdila Agencija sljedećom izjavom: „Tehnički sadržaj ovog dokumenta odobren je pod nadležnošću DOA-e ref. EASA. 21J.[XXXX]”.’;

(32) tačka 21.A.431A mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(a) tačka (a) mijenja se i glasi:

„(a) Ovim odjeljkom utvrđuje se procedura za odobravanje projekta popravke proizvoda, dijela ili uređaja i utvrđuju se prava i obaveze podnosilaca zahtjeva za ta odobrenja i imaoce tih odobrenja.”;

(b) tačke (c) i (d) mijenjaju se i glase:

„(c) „Popravka” podrazumijeva uklanjanje oštećenja i/ili vraćanje u stanje plovidbenosti nakon prvobitnog puštanja u upotrebu bilo kog proizvoda, djelova ili uređaja od strane proizvođača.

(d) Uklanjanje oštećenja zamjenom djelova ili uređaja bez potrebe za projektovanjem smatra se održavanjem i stoga se ne zahtijeva nikakvo odobrenje u skladu sa ovim Aneksom”;

(c) dodaje se sljedeća tačka (f):

„(f) U ovom Odjeljku, termin uvjerenje o tipu predstavlja i uvjerenja o tipu i ograničena uvjerenja o tipu.”;

(33) tačka 21.A.432B mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

(a) tačka (a) mijenja se i glasi:

„(a) Podnosilac zahtjeva za odobravanje projekta veće popravke dokazuje svoju osposobljenost tako što ima odobrenje organizacije za projektovanje,koje je izdala Agencija u skladu sa odjeljkom J.”;

(b) tačka (c) mijenja se i glasi:

„(c) Odstupanjem od tačke (a), u slučaju proizvoda iz tačke 21.A.14(c) podnosilac zahtjeva može da dokaže svoju osposobljenost dobijanjem odobrenja svog sertifikacionog programa od strane Agencije, koji je utvrđen u skladu sa tačkom 21.A.432C(b).”

(34) dodaje se tačka 21.A.432C:

„21.A.432C Zahtjev za odobravanje projekta popravke

(a) Zahtjev za odobravanje projekta popravke podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.

(b) Zahtjev za odobravanje projekta veće popravke sadrži, ili se dopunjuje nakon prvobitnog podnošenja tako da sadrži program sertifikacije koji se sastoji od:

1. opisa oštećenja i projekta popravke kojim se utvrđuje konfiguracija projekta tipa na kojem se vrši popravka;
2. identifikacije svih područja projekta tipa i odobrenih priručnika koji se mijenjaju ili na koje utiče projekat popravke;
3. identifikacije svih ponovnih ispitivanja potrebnih radi dokazivanja usklađenosti projekta popravke i područja na koja utiče projekat popravke sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu na koju se upućuje, prema potrebi, u uvjerenju o tipu, dodatnom uvjerenju o tipu ili ETSO ovlašćenju za pomoćni uređaj za napajanje (APU);
4. svih predloženih izmjena i dopuna osnove za izdavanje uvjerenja o tipu na koju se upućuje, prema potrebi, u uvjerenju o tipu, dodatnom uvjerenju o tipu ili ETSO ovlašćenju za pomoćni uređaj za napajanje;
5. predloga raščlanjivanja programa sertifikacije u smislene grupe aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti, uključujući načine i postupke dokazivanja usklađenosti sa tačkom 21.A.433 (a)(1) i upućivanja na povezane dokumente o usklađenosti;
6. predloga za procjenu smislenih grupa aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti, koji se odnosi na vjerovatnoću neidentifikovane neusklađenosti sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu i na mogući uticaj te neusklađenosti na sigurnost proizvoda. Predložena procjena u obzir uzimabarem elemente navedene u podtač. (1)-(4) tačke 21.B.100(a); Na osnovu te procjene u zahtjev se uvrštava predlog uključenosti Agencije u provjeru aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti; i
7. navode o tome da li su sertifikacioni podaci pripremljeni u potpunosti od strane podnosioca zahtjeva ili na osnovu dogovora sa vlasnikom podataka za izdavanje uvjerenja o tipu.“;

(35) tačke 21.A.433 i 21.A.435 mijenjaju se i glase:

„21.A.433 Zahtjevi za odobravanje projekta popravke

(a) Projekat popravke odobrava se samo:

1. ako je dokazano, nakon programa sertifikacije iz tačke 21.A.432C(b), da je projekat popravke u skladu sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu na koju se upućuje, kako je primjenjivo, u uvjerenju o tipu, dodatnom uvjerenju o tipu ili ETSO ovlašćenju za pomoćni uređaj za napajanje, kao i sa svim izmjenama i dopunama koje je utvrdila i o kojima je obavijestila Agencija u skladu sa tačkom 21.B.450;
2. ako je usklađenost sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu koja se primjenjuje u skladu sa tačkom (a)(1) izjavljena, a obrazloženja o usklađenosti su evidentirana u dokumentima o usklađenosti;
3. ako nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika koje mogu da učine proizvod nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija; i

4. u slučaju daje podnositelj zahtjeva naveo da je dostavio sertifikacione podatke na osnovu dogovora sa vlasnikom podataka za izdavanje uvjerenje o tipu u skladu sa tačkom 21.A.432C(b)(7):
- (i) kada je imalac uvjerenja o tipu naveo da nema tehničkih primjedbi na informacije dostavljene u skladu sa tačkom (a)(2); i
 - (ii) kada je imalac uvjerenja o tipu pristao da sarađuje sa imaoцем odobrenja za projekt popravke kako bi se obezbijedilo ispunjavanje svih obaveza za kontinuiranu plovidbenost izmijenjenog proizvoda kroz usklađenostsa tačkom 21.A.451.
- (b) Podnositelj zahtjeva Agenciji dostavlja izjavu iz tačke (a)(2) kao i sve potrebne dokazne podatke, ukoliko to zahtjeva Agencija.

21.A.435 Klasifikacija i odobravanje projekata popravke

- (a) Projekat popravke klasifikuje se kao „veći“ ili „manji“ u skladu sa kriterijumima navedenim u tački 21.A.91 za izmjenu uvjerenja o tipu.
- (b) Projekat popravke klasifikuje i odobrava:
- 1. Agencija; ili
 - 2. odobrena organizacija za projektovanje u okviru svojih prava iz podtač. (1), (2) i (5), tačke 21.A.263(c) kako je navedeno u uslovima odobrenja.“;

(36) tačka 21.A.437 briše se;

(37) tač. 21.A.604, 21.A.605 i 21.A.606 mijenjaju se i glase:

„21.A.604 ETSO ovlašćenje za pomoćni uređaj za napajanje (APU)

U pogledu ETSO ovlašćenja za pomoćni uređaj za napajanje (APU):

- (a) odstupajući od tač. 21.A.603, 21.A.610 i 21.A.615, primjenjuju se sljedeće tačke: 21.A.15, 21.A.20, 21.A.21, 21.A.31, 21.A.33, 21.A.44, 21.B.75 i 21.B.80. Međutim, ETSO ovlašćenje izdaje se u skladu sa tačkom 21.A.606 umjesto uvjerenja o tipu;
- (b) odstupajući od tačke 21.A.611, zahtjevi iz Odjeljka D primjenjuju se na odobravanje izmjena projekta od strane imaoца ETSO ovlašćenja za pomoćni uređaj za napajanje, a zahtjevi iz Odjeljka E primjenjuju se na odobravanje izmjena projekta od strane drugih podnosioca zahtjeva. Kada se primjenjuju uslovi Odjeljka E, umjesto dodatnog uvjerenja o tipu izdaje se posebno ETSO ovlašćenje; i
- (c) zahtjevi odjeljka M primjenjuju se na odobrenje projekata popravke.

21.A.605 Zahtjevi u pogledu podataka

- (a) Podnositelj zahtjeva dostavlja Agenciji sljedeće dokumente:
- 1. program sertifikacije za ETSO ovlašćenje u kojem se navode sredstva za dokazivanje usklađenosti sa tačkom 21.A.606(b);
 - 2. izjavu o usklađenosti kojom se potvrđuje da podnositelj zahtjeva ispunjava zahtjeve ovog Odjeljka;

3. izjavu o projektu i performansama (DDP) u kojoj se navodi da je podnosilac zahtjeva dokazao da je artikalusklađen sa primjenljivim ETSO-om u skladu sa programom sertifikacije;
 4. primjerak tehničkih podataka koji se zahtijevaju primjenljivim ETSO-om;
 5. priručnik ili upućivanje na priručnik iz tačke 21.A.143 u svrhu dobijanja odgovarajućeg odobrenja organizacije za proizvodnju u skladu sa Odjeljkom G ili priručnik ili upućivanje na priručnik iz tačke 21.A.125A(b) u svrhu proizvodnje u skladu sa Odjeljkom F bez odobrenja organizacije za proizvodnju;
 6. za APU, priručnik ili upućivanje na priručnik iz tačke 21.A.243 u svrhu dobijanja odgovarajućeg odobrenja organizacije za projektovanje u skladu sa Odjeljkom J;
 7. za sve ostale artikle, procedure ili upućivanja na procedure iz tačke 21.A.602B (b)(2);
- (b) Podnosilac zahtjeva obavještava Agenciju o svim poteškoćama ili događajima na koje je naišao tokom postupka odobravanja koji u značajnoj mjeri mogu da utiču na ETSO ovlašćenje.

21.A.606 Zahtjevi za izdavanje ETSO ovlašćenja

Kako bi dobio ETSO ovlašćenje, podnosilac je dužan da:

- (a) dokaže svoju sposobnost u skladu sa tačkom 21.A.602B;
 - (b) dokaže da je artikalu skladu sa tehničkim uslovima primjenljivog ETSO-a ili sa odstupanjima koja su odobrena u skladu sa tačkom 21.A.610, ukoliko postoje;
 - (c) ispunjava zahtjeve iz ovog Odjeljka; i
 - (d) dâ izjavu da nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristike koje mogu da učine artikal nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.“;
- (38) u tački 21.A.701 dodaje se tačka (16):
- „16 letenje vazduhoplovom u svrhu otkrivanja kvarova ili provjere funkcionisanja jednog ili više sistema, dijelova ili uređaja nakon održavanja.“;

- (39) u tački 21.B.5, tačka (a) mijenja se i glasi:

„(a) Ovim odjeljkom uspostavlja se procedura za nadležnu vlast prilikom izvršavanja njenih zadataka i odgovornosti u vezi sa izdavanjem, održavanjem, izmjenom i dopunom, suspenzijom ili ukidanjem sertifikata, odobrenja i ovlašćenja iz ovog Aneksa I.“

- (40) Odjeljak B odjeljka B mijenja se i glasi:

„ODJELJAK B — UVJERENJA O TIPU I OGRANIČENAUUVJERENJA O TIPU

21.B.70 Sertifikacione specifikacije

Agencija, u skladu sa članom 76(3) Uredbe (EU) 2018/1139, izdaje sertifikacione specifikacije i druge detaljne specifikacije uključujući sertifikacione specifikacije za plovidbenost, podatke o operativnoj prikladnosti i zaštiti životne sredine koje nadležne vlasti, organizacije i osoblje mogu da koriste za dokazivanje usklađenosti proizvoda, djelova i uređaja sa relevantnim osnovnim zahtjevima navedenim u Aneksima II, IV i V navedene Uredbe, kao i sa zahtjevima za

zaštitu životne sredine navedenim u članu 9(2) i Aneksu III navedene Uredbe. Takve specifikacije dovoljno su detaljne i precizne da se podnosiocima zahtjeva navedu uslovi pod kojima se sertifikati izdaju, mijenjaju ili dopunjavaju.

21.B.75 Posebni uslovi

- (a) Agencija propisuje posebne detaljne tehničke specifikacije za proizvod pod nazivom „posebni uslovi“ ako odgovarajuće sertifikacione specifikacije ne sadrže adekvatne ili odgovarajuće sigurnosne standarde za proizvod kada:
1. proizvod ima nova ili neuobičajena svojstva projekta u odnosu na praksu projektovanja na kojoj se zasnivaju primjenljive sertifikacione specifikacije;
 2. predviđena namjena proizvoda je nekonvencionalna; ili
 3. iskustvo sa drugim sličnim proizvodima u upotrebi ili proizvodima koji imaju slična svojstva projekta ili novoidentifikovani rizici pokazuje da bi moglo da se razvije nesigurno stanje.
- (b) Posebni uslovi sadrže takve sigurnosne standarde koje Agencija smatra potrebnim za uspostavljanje nivoa sigurnosti ekvivalentnog onom u primjenjivim sertifikacionim specifikacijama.

21.B.80 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu

Agencija uspostavlja osnovu za izdavanje uvjerenja o tipu i o tome obavještava podnosioca zahtjeva za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu. Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu sastoji se od:

- (a) sertifikacionih specifikacija za plovidbenost koje je odredila Agencija od onih koje se primjenjuju na taj proizvod na dan podnošenja zahtjeva za taj sertifikat, osim ako:
1. podnosilac zahtjeva izabere da je usklađen ili se od njega zahtjeva da bude usklađen sa sertifikacionim specifikacijama u skladu sa tačkom 21.A.15(f), koje su počele da se primjenjuju nakon datuma podnošenja zahtjeva; Ako podnosilac zahtjeva izabere da bude usklađen sa sertifikacionom specifikacijom koja je počela da se primjenjuje nakon podnošenja zahtjeva, Agencija uključuje sve druge direktno povezane sertifikacione specifikacije u osnovu za izdavanje uvjerenja o tipu; ili
 2. Agencija prihvata bilo koju alternativu određenoj sertifikacionoj specifikaciji sa kojom nije moguće postići usklađivanje, a za koju postoje faktori za kompenzaciju koji obezbjeđuju jednak nivo sigurnosti; ili
 3. Agencija prihvata ili propisuje druga sredstva kojima se:
 - (i) u slučaju uvjerenja o tipu, dokazuje usklađenost sa osnovnim zahtjevima Aneksa II Uredbe (EU) 2018/1139; ili
 - (ii) u slučaju ograničenog uvjerenja o tipu, obezbjeđuje adekvatan nivo sigurnosti za predviđenu upotrebu; i
- (b) bilo kojih posebnih uslova koje Agencija propisuje u skladu sa tačkom 21.B.75(a).

21.B.82 Osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu vazduhoplova

Agencija uspostavlja osnovu za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti i o tome obavještava podnosioca zahtjeva za uvjerenje o tipu za vazduhoplov ili ograničeno uvjerenje o tipu. Osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti sastoji se od:

- (a) sertifikacionih specifikacija za podatke operativne prikladnosti koje je Agencija odredila od onih koji se primjenjuju na vazduhoplov na dan podnošenja zahtjeva ili na dan dopune zahtjeva za podatke o operativnoj prikladnosti, koji god od datuma je kasniji, osim ako:
 - 1. podnosilac zahtjeva izabere da je usklađen ili se od njega zahtijeva da bude usklađen sa sertifikacionim specifikacijama u skladu sa tačkom 21.A.15(f) koje su počele da se primjenjuju nakon datuma podnošenja zahtjeva; Ako podnosilac zahtjeva izabere da bude usklađen sa sertifikacionom specifikacijom koja je počela da se primjenjuje nakon podnošenja zahtjeva, Agencija uključuje sve druge direktno povezane sertifikacione specifikacije u osnovu za izdavanje uvjerenja o tipu; ili
 - 2. Agencija prihvata ili propisuje alternativne načine kako bi dokazala usklađenost sa osnovnim zahtjevima Aneksa II, IV i V Uredbe (EU) 2018/1139.
- (b) bilo kojih posebnih uslova koje Agencija propisuje u skladu sa tačkom 21.B.75(a).

21.B.85 Određivanje primjenljivih zahtjeva za zaštitu životne sredine i sertifikacionih specifikacija za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu

- (a) Agencija određuje i obavještava podnosioca zahtjeva za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu za vazduhoplov, za dodatno uvjerenje o tipu ili veću izmjenu uvjerenja o tipu ili dodatnog uvjerenja o tipu o primjenljivim zahtjevima u pogledu buke utvrđenim u Aneksu 16 Čikaške konvencije, Tom I, Dio II, Poglavlje 1 i:
 - 1. za podzvučne mlazne vazduhoplove u poglavljima 2, 3, 4 i 14;
 - 2. za elisne vazduhoplove u poglavljima 3, 4, 5, 6, 10 i 14;
 - 3. za helikoptere, u poglavljima 8 i 11;
 - 4. za nadzvučne vazduhoplove u poglavlju 12; i
 - 5. za vazduhoplove sa tilt-rotorima u poglavlju 13.
- (b) Agencija određuje i obavještava podnosioca zahtjeva iz tačke (a) o primjenljivim zahtjevima za emisije za sprečavanje namjernog ispuštanja goriva za vazduhoplov utvrđene u Aneksu 16 Čikaške konvencije, Tom II, Dio II, Poglavlje 1 i 2.
- (c) Agencija određuje i obavještava podnosioca zahtjeva iz tačke (a) o primjenljivim zahtjevima u vezi sa emisijama dima, gasova i čestica iz motora utvrđenim u Aneksu 16 Čikaške konvencije, Tomu II, Dijelu III, Poglavlju 1 i:
 - 1. za emisije dima i gasova iz turbomlaznih i turbofenskih motora namijenjenih za pogon samo pri nadzvučnim brzinama, u poglavlju 2;
 - 2. za emisije dima i gasova iz turbomlaznih i turbofenskih motora namijenjenih za pogon pri nadzvučnim brzinama, u poglavlju 3; i
 - 3. za emisije čestica iz turbomlaznih i turbofenskih motora namijenjenih za pogon samo na podzvučnim brzinama, u poglavlju 4.

(d) Agencija određuje i obavještava podnosioca zahtjeva iz tačke (a) o primjenljivim zahtjevima u vezi sa emisijama CO₂ iz aviona utvrđenim u Aneksu 16 Čikaške konvencije, Tomu III, Dijelu II, Poglavlju 1 i:

1. za podzvučne mlazne vazduhoplove u poglavlju 2; i
2. za podzvučne elisne avione u poglavlju 2.

21.B.100 Nivo uključenosti

(a) Agencija određuje svoju uključenost prilikom provjere aktivnosti i podataka za dokazivanje usklađenosti koji se odnose na zahtjev za uvjerenje o tipu, ograničeno uvjerenje o tipu, odobrenje većih izmjena, dodatno uvjerenje o tipu, odobrenje projekta veće popravke ili ETSO ovlašćenje za pomoćni uređaj za napajanje. Agencija to čini na osnovu procjene smislenih grupa aktivnosti za dokazivanje usklađenosti podataka programa sertifikacije. Tom procjenom se obuhvata:

- vjerovatnoća neidentifikovane neusklađenosti sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu vazduhoplova, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti ili zahtjevima za zaštitu životne sredine; i
- potencijalni uticaj te neusklađenosti na sigurnost proizvoda ili zaštitu životne sredine,

i razmatraju najmanje sljedeći elementi:

1. nova ili neuobičajena svojstva sertifikacionog projekta, uključujući operativne, organizacione aspekte i aspekte upravljanja znanjem;
2. složenost projekta i/ili dokazivanja usklađenosti;
3. kritičnost projekta ili tehnologije i povezani rizici za sigurnost i zaštitu životne sredine, uključujući one koji su utvrđeni u sličnim projektima; i
4. performanse i iskustvo organizacije za projektovanje podnosioca zahtjeva u relevantnom području.

(b) Za odobravanje projekta manje popravke, manje izmjene ili ETSO ovlašćenja osim za pomoćni uređaj za napajanje, Agencija određuje svoju uključenost na nivou cijelog sertifikacionog projekta, uzimajući u obzir sva novila i neuobičajena svojstva, složenost projekta i/ili dokazivanje usklađenosti, kritičnost projekta ili tehnologije i performanse i iskustvo organizacije za projektovanje podnosioca zahtjeva.

(c) Agencija obavještava podnosioca zahtjeva o svom nivou uključenosti i pruža ažurirane informacije o svom nivou uključenosti na osnovu informacija koje imaju značajan uticaj na prethodno procijenjeni rizik u skladu sa tačkom (a) ili (b). Agencija obavještava podnosioca zahtjeva o promjeni nivoa uključenosti.

21.B.103 Izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu

(a) Agencija izdaje uvjerenje o tipu vazduhoplova, motora ili elise ili ograničeno uvjerenje o tipu vazduhoplova ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1. podnosilac zahtjeva ispunjava uslove tačke 21.A.21;

2. Agencija, putem provjera dokazivanja usklađenosti u skladu sa svojom nivou uključenosti određenom u skladu sa tačkom 21.B.100, nije pronašla bilo kakvu neusklađenost sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti kada je to primjenljivo u skladu sa tačkom 21.B.82, i zahtjevima za zaštitu životne sredine; i
 3. nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika koje mogu da učine proizvod nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.
- (b) Odstupajući od tačke (a), na zahtjev podnosioca koji je priložen izjavi iz tačke 21.A.20(d), Agencija može da izdaje uvjerenje o tipu vazduhoplova prije nego što se dokaže usklađenost sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, pod uslovom da podnosilac zahtjeva dokaže takvu usklađenost prije datuma početka stvarnog korišćenja tih podataka.”

(41) Odjeljak D sekcije B mijenja se i glasi:

„21.B.105 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu, zahtjevi za zaštitu životne sredine i osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti za veću izmjenu uvjerenja o tipu

Agencija uspostavlja primjenljivu osnovu za izdavanje uvjerenja o tipu, zahtjeve za zaštitu životne sredine i, u slučaju izmjene koja utiče na podatke operativne prikladnosti, sertifikacionu osnovu podataka operativne prikladnosti uspostavljenu u skladu sa tačkom 21.A.101 i o njima obavještava podnosioca zahtjeva za veću izmjenu uvjerenja o tipu.

21.B.107 Izdavanje odobrenja izmjene uvjerenja o tipu

(a) Agencija izdaje odobrenje izmjene uvjerenja o tipu ako:

1. podnosilac zahtjeva ispunjava uslove iz:
 - (i) tačke 21.A.95 za manju izmjenu; ili
 - (ii) tačke 21.A.97 za veću izmjenu;
 2. Agencija, putem svoje provjere dokazivanja usklađenosti u skladu sa nivoom svoje uključenosti određenim u skladu sa tačkom (a) ili (b) tačke 21.B.100 nije identifikovala bilo kakvu neusklađenost sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti kada je to primjenljivo u skladu sa tačkom 21.B.82, i zahtjevima za zaštitu životne sredine; i
 3. nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika koje mogu da učine proizvod nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.
- (b) U slučaju izmjene koja utiče na podatke operativne prikladnosti, odstupajući od podtač. (1) i (2) tačke (a) i na zahtjev podnosioca koji je priložen izjavi iz tačke 21.A.20(d), Agencija može da odobri izmjenu uvjerenja o tipu vazduhoplova prije nego što se dokaže usklađenost sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, pod uslovom da podnosilac zahtjeva dokaže takvu usklađenost prije datuma početka stvarnog korišćenja tih podataka.
- (c) Odobrenje izmjena podataka operativne prikladnosti uključeno je u odobrenje izmjena uvjerenja o tipu.

- (d) Odobrenje izmjene uvjerenja o tipu ograničava se na konkretnu/e konfiguraciju/e u uvjerenju o tipu na koje se izmjena odnosi.“;

(42) Odjeljak E sekcije B mijenja se i glasi:

„U ovom Odjeljku, izraz uvjerenje o tipu uključuje i uvjerenja o tipu i ograničena uvjerenja o tipu.

21.B.109 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu, zahtjevi za zaštitu životne sredine i osnova za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti za dodatno uvjerenje o tipu

Agencija uspostavlja primjenljivu osnovu za izdavanje uvjerenja o tipu, zahtjeve za zaštitu životne sredine i, u slučaju izmjene koja utiče na podatke operativne prikladnosti, osnovu za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti uspostavljenu u skladu sa tačkom 21.A.101 i o njima obavještava podnosioca zahtjeva za dodatno uvjerenje o tipu.

21.B.111 Izdavanje dodatnog uvjerenja o tipu

(a) Agencija izdaje dodatno uvjerenje o tipu ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1. podnosilac zahtjeva ispunio je uslove iz tačke 21.A.115(b);
 2. Agencija, putem svoje provjere dokazivanja usklađenosti shodno nivou uključenosti uspostavljenom u skladu sa tačkom 21.B.100(a), nije identifikovala bilo kakvu neusklađenost sa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu, sertifikacionom osnovom podataka o operativnoj prikladnosti kada je to primjenljivo u skladu sa tačkom 21.B.82 i zahtjevima za zaštitu životne sredine; i
 3. nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika koje mogu da učine proizvod nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.
- (b) U slučaju dodatnog uvjerenja o tipu koje utiče na podatke operativne prikladnosti, odstupajući od podtač. (1) i (2) tačke (a), na zahtjev podnosioca koji je priložen izjavi iz tačke 21.A.20(d), Agencija može da izdaje dodatno uvjerenje o tipu vazduhoplova prije nego što se dokaže usklađenost sa osnovom za sertifikaciju podataka o operativnoj prikladnosti, pod uslovom da podnosilac zahtjeva dokaže takvu usklađenost prije datuma početka stvarnog korišćenja tih podataka.
- (c) Odobrenje izmjena podataka operativne prikladnosti uključeno je u dodatno uvjerenje o tipu.
- (d) Dodatno uvjerenje o tipu ograničava se na konkretnu/e konfiguraciju/e u uvjerenju o tipu na koju se veća izmjena odnosi.“;

(43) Tačka 21.B.326 mijenja se i glasi:

„21.B.326 Uvjerenje o plovidbenosti

Nadležni organ države članice registra izdaje uvjerenje o plovidbenosti za:

(a) novi vazduhoplov:

1. nakon predavljanja dokumentacije koja se zahtijeva tačkom 21.A.174(b)(2);

2. kada se nadležni organ države članice registra uvjeri da je vazduhoplov u skladu sa odobrenim projektom i da je u stanju da sigurno vrši operacije. Ovo može da uključuje inspekcijske preglede od strane nadležnog organa države članice registra; i
 3. kada se nadležni organ države članice registra uvjeri da je vazduhoplov u skladu sa primjenljivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na dan izdavanja prvog uvjerenja o plovidbenosti.
- (b) korišćeni vazduhoplov:
1. nakon predstavljanja dokumentacije koja se zahtijeva tačkom 21.A.174(b)(3) kojom se dokazuje:
 - (i) da je vazduhoplov u skladu sa projektom tipa odobrenim na osnovu uvjerenja o tipu i bilo kojeg dodatnog uvjerenja o tipu, izmjenom ili popravkom odobrenim u skladu sa ovim Aneksom I (dio 21) i;
 - (ii) da su ispunjeni primjenljivi nalozi za plovidbenost i;
 - (iii) da je vazduhoplov pregledan u skladu sa primjenljivim odredbama Aneksa I (dio-M) Uredbe (EZ) br. 2042/2003 i;
 - (iv) da je vazduhoplov bio u skladu sa primjenljivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na dan izdavanja prvog uvjerenja o plovidbenosti;
 2. nakon što se nadležni organ države članice u kojoj je vazduhoplov registrovan uvjeri da je vazduhoplov u skladu sa odobrenim projektom i da je u stanju da sigurno vrši operacije; ovo može da uključuje inspekcijske preglede od strane nadležne vlasti države članice registra i;
 3. kada se nadležni organ države članice registra uvjeri da je vazduhoplov u skladu sa primjenljivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na dan izdavanja prvog uvjerenja o plovidbenosti.“

(44) Odjeljak M sekcije B mijenja se i glasi:

„21.B.450 Osnova za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjevi za zaštitu životne sredine za odobravanje projekta popravke

Agencija određuje sve izmjene i dopune osnove za izdavanje uvjerenja o tipu na koju se upućuje, prema potrebi, u uvjerenju o tipu, dodatnom uvjerenju o tipu ili ETSO ovlaštenju za pomoćni uređaj za napajanje koje Agencija smatra potrebnim za održavanje nivoa sigurnosti jednakog onom koji je prethodno uspostavljen i o tome obavještava podnosioca zahtjeva za projekat popravke.

21.B.453 Izdavanjeodobrenja projekta popravke

- (a) Agencija izdaje odobrenje izmjene projekta veće popravke ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
1. podnosilac zahtjeva dokazao je svoju sposobnost u skladu sa tačkom 21.A.432B;
 2. podnosilac zahtjeva ispunjava uslove iz tačke 21.A.433;
 3. Agencija, putem svoje provjere dokazivanja usklađenostishodno nivou uključenosti uspostavljenom u skladu sa tačkom 21.B.100(a), nije identifikovala bilo kakvu

neusklađenostsa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjevima za zaštitu životne sredine; i

4. nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika koje mogu da učine proizvod nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.

(b) Agencija izdaje odobrenje projekta manje popravke ukoliko podnosilac zahtjeva ispunjava uslove podtač. (2) i (4) tačke (a) i ukoliko Agencija, putem provjera dokazivanja usklađenostishodno nivou uključenosti u skladu sa tačkom 21.B.100(b) nije identifikovala bilo kakvu neusklađenostsa osnovom za izdavanje uvjerenja o tipu i zahtjevima za zaštitu životne sredine.“;

(45) Odjeljak O sekcije B mijenja se i glasi:

‘21.B.480 Izdavanje ETSO ovlašćenja

Agencija izdaje ETSO ovlašćenje ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) podnosilac zahtjeva ispunjava uslove iz tačke 21.A.606;

(b) Agencija, putem svoje provjere dokazivanja usklađenosti u skladu sa nivoom uključenosti uspostavljenim u skladu sa tačkom 21.B.100(b), nije identifikovala nikakvu neusklađenostsa tehničkim uslovima primjenljivog ETSO-a ili sa odstupanjima koja su odobrena u skladu sa tačkom 21.A.610, ukoliko odstupanja postoje; i

(c) nije identifikovano bilo kakvo svojstvo ili karakteristika koje mogu da učine artikal nesigurnim za namjene za koje se traži sertifikacija.’
